

Kittilän kunta

LAUSUNTO

ymparisto@kittila.fi

3.8.2026

Dnro 339/2026

Lausuntopyyntö 27.5.2026

KITILÄN KUNNAN YMPÄRISTÖNSUOJELUMÄÄRÄYSTEN PÄIVITTÄMINEN, LUONNOS

Kittilän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen pyytää ympäristönsuojelulain (527/2014) 203 §:n mukaisesti Paliskuntain yhdistykseltä lausuntoa Kittilän kunnan ympäristönsuojelumääräysluonnoksesta ja perusteluasiakirjasta.

Kittilän kunnan alueelle sijoittuvat kokonaan tai osittain Alakylän, Kuivasalmen, Kyrön ja Muonion paliskunnat. Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoito-alueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautinta-oikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990): ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta” (PHL 3§). Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2§). Poronhoitolaissa 53 §:n mukaan: ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.”

Kittilän kunnan ympäristönsuojelumääräysluonnoksissa on seuraavat poronhoitoa koskevat kohdat:

11 § Eläinten ammattimainen kasvatustarhaaminen

Ammattimaiseen eläintenpitoon ja muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvien eläinten tarhaaminen tai ruokkiminen on kielletty seuraavilla alueilla:

- vesistön jääpeitteen päällä. (Lukuun ottamatta porojen kokoamisessa ja tokan kuljettamisessa tapahtuvaa erittäin vähäistä ja tilapäistä heinien käyttöä. Tällöin syömättä jääneet rehut ja eläinten jätökset on siivottava pois porojen poistuttua alueelta.)
- lähempänä kuin 50 m puroa, valtaojaa, lähdetä, talousvesikaivoa, tulva-aluetta (HW 1/100) tai naapurinrajaa, ilman naapurin kirjallista suostumusta.
- lähempänä kuin 100 m vesistöä eli rantavyöhykkeellä. (Lukuun ottamatta nitraattiasetuksen salima kotieläinten laiduntaminen vesistön äärellä.)
- lähempänä kuin 100 m virallista uimarantaa.
- luokitelluilla pohjavesialueilla ilman ympäristölupaa. (Lukuun ottamatta nykyisten poroerotusaitojen lyhytaikaista käyttöä poroerotuksiin.)

Eläinten jätökset on siivottava säännöllisesti, kun ammattimaiseen eläintenpitoon ja muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvien eläinten kanssa liikutaan säännöllisesti jääalueella tai yleisellä kulkuväylällä.

Ensimmäisessä kohdassa määrätään, että tarhaaminen ja ruokinta on kielletty vesistöjen jääpeitteen päällä poikkeuksena porojen kokoamisessa ja tokan kuljettamisessa tapahtuvaa erittäin vähäistä ja tilapäistä heinien käyttöä ja tällöin syömättä jääneet rehut ja eläinten jätökset on siivottava pois porojen poistuttua alueelta. Tarkennus määräykseen on tarpeellinen. Paliskuntain yhdistys esittää määräystä kuitenkin muutettavaksi siten, että *“Lukuun ottamatta porojen kokoamisessa ja tokan kuljettamisessa tapahtuvaa vähäistä ja tilapäistä ruokintaa. Tällöin alue on siistittävä tarvittaessa porojen poistuttua alueelta.”* Jos poroja kuljetetaan ja kootaan pitkiltäkin matkoilta ja alueilta, porojen jätösten siivoaminen voi olla hyvin haastavaa ja miltei mahdotonta. Porot myös laiduntavat lähtökohtaisesti vapaana.

Määräyksissä on määritelty myös seuraavat etäisyydet tarhaamiselle ja ruokinnalle: *“lähempänä kuin 50 m puroa, valtaojaa, lähdetä...”* On porojen hyvinvointikysymys, että myös sulan maan aikana on saatavilla vettä. Tällaista ei tulisi asemakaava-alueen ulkopuolella rajoittaa. Tarhat ovat usein isoja, ja laajoja metsätarhoja.

Paliskuntain yhdistys näkee, että tarhaamisen osalta rajoitusta tulee täsmentää koskemaan vain 1. luokan pohjavesialueita. Porojen tarhaamisen kieltäminen 1. luokan pohjavesialueella on ymmärrettävä määräys, sillä alueita käytetään talousveden ottoon. Määräyksessä on tarpeellinen tarkennus: *“lukuun ottamatta nykyisten poroerotusaitojen lyhytaikaista käyttöä poroerotuksiin.”* Kuitenkin tulee ottaa huomioon se, että poroerotusaitojen lisäksi poronhoitotöissä voidaan käyttää muitakin työaitoja ja aitoja voidaan tehdä uusiin paikkoihin. Aitojen rakentaminen voi olla välttämätöntä poronhoitotöiden suorittamiseksi. Paliskuntain yhdistys esittää määräystä muutettavaksi seuraavasti: *“lukuun ottamatta poroerotusaitojen tai muiden vastaavien aitojen lyhytaikaista käyttöä porotöissä sekä porojen kokoamisessa ja tokan kuljettamisessa tapahtuvaa vähäistä ja tilapäistä ruokintaa”.*

Sen sijaan porotarhojen perustamisen kieltäminen kategorisesti 100 m lähemmäs kaikkia vesistöjä on liioiteltua ja yhdistys katsoo, että suojaetäisyyksien kategorisesta määrittämisestä vesistöön on syytä luopua. Tarha-aidan sijoittamisessa vesistön lähelle tulee käyttää tapauskohtaista harkintaa, koska päästöjen joutumiseen lähteeseen tai vesistöön vaikuttavat mm. maaperäolosuhteet, maan kaltevuus ym. tekijät. Vaikka tarha olisi vesistön lähellä, ei siitä välttämättä aiheudu päästöjä, jos varsinainen porojen ruokintapaikka, mihin ruokinnasta ja ulosteista aiheutuvaa jätettä enemmälti kertyy, sijoitetaan riittävän etäälle vesistöstä. Porotarhat ovat pääsääntöisesti erittäin laajoja aidattuja alueita, poromäärästä riippuen ne ovat useita hehtaareja, jopa kymmeniä tai satoja. Porotarhat sijoitetaan aina poronomistajan omille tai vuokratuille metsämaille, joskus osittain omille viljelysmaaille. Tarhat ovat laajoja sillä porot tarvitsevat tilaa pysyäksensä terveinä ja toteuttaakseen lajityypillistä käyttäytymistä. Poroja ei tarhata ympäri vuotisesti, kuten esimerkiksi vetokoiria. Päästöt ovat siten tilapäisempiä. Porojen ruokkimisessa käytetyssä heinässä ei yleensä käytetä säilöntäaineita, joten niistä aiheutuva riski vesistöille on vähäinen, ravinteiden huuhtoutumista voidaan estää ruokintapaikan sijoittamisella ja siistimisellä. Myös lampaat ja naudat laiduntavat perinnebiotooppeja kuten rantaniittyjä. Porojen sulkeminen pois vesistöjen läheltä ei ole tähänkään nähden tarkoituksenmukaista.

Paliskuntain yhdistys katsoo, niin ikään, että määräys vaadittavasta naapurin kirjallisesta suostumuksesta porotarhojen perustamiseksi 50 metriä lähemmäs naapurinrajaa tulee poistaa. Määräys voi johtaa tarpeettomiin paikallisiin ristiriitoihin. Porojen talvitarhauksesta ei aiheudu samanlaista häiritsevää melua tai hajuhaittaa kuin ympärivuotisista koiratarhoista voi naapureille syntyä. Porojen ruokkimisessa voidaan käyttää koneita, mutta ruokkiminen tapahtuu päiväsääikaan, kerran tai kahdesti päivässä, eikä siitä aiheudu vähäistä suurempaa melua. Porot itse eivät ääntelee juurikaan tai suureen ääneen. Kun porotarha on tyypillisesti metsäalueella, ja jos se rajoittuu metsäkiinteistöön tai vaikkapa harvoin käytettyyn lomakiinteistöön, ja poroja tarhataan vain muutama kuukausi keskitalvella, ei voi olla mitenkään perusteltua pyytää naapurilta lupaa tarhaamiseen 50 m lähempänä naapurin rajaa. Vaatimus kirjallisesta suostumuksesta on porotarhojen osalta kohtuuton.

Kohdassa 25 § Reittien meluntorjunta määrätään, että: *“Ammattimaiseen eläintenpitoon ja muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvien eläinten kanssa liikuttaessa reitti ei saa kulkea 50 m lähempänä asutusta tai loma-asuntoja, eikä 30 m lähempänä asuttua rantaviivaa ilman kiinteistönomistajan kirjallista suostumusta.”* Perusteluissa kerrotaan, että *“Ammattimaiseen eläintenpitoon tai muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvä säännöllinen ja useasti toistuva liikkuminen eläinten kanssa tulee suorittaa siten, ettei ympäristöhaittoja, esimerkiksi melusta, aiheudu reittien lähellä asuville tai lomaileville. Esimerkiksi jokien jääalueilta on usein esteetön näkö- ja kuuloyhteys rannalla oleviin rakennuksiin ja jokireittejä saatetaan käyttää eläinperusteisten matkailupalveluiden tarjoamiseen.”* Tässä määräyksessä taideetaan viitata enemmän matkailupalveluihin, olisi kuitenkin tarpeen tarkentaa, että tämä ei koske poronhoitotöissä porojen kuljettamista. Poroja voidaan joutua kuljettamaan hyvin erilaisista paikoista eri tilanteissa. Se ei myöskään ole jatkuvaa liikennettä, vaan tilapäistä kuljetusta tai kokoamista. Poronhoitajilla on myös oikeus kulkea maastossa poronhoitotöissä (Maastoliikennelaki, 4§).

Mikäli edellä ehdotettuja etäisyyksiä tai menettelyitä ei poisteta, niistä tulee olla mahdollista myöntää poronomistajille poikkeuksia. Kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä tulkittaessa on syytä myös huomioida, että paliskuntien poroerotusaidat tai muut työaidat eivät ole porotarhoja ja näillä aidoilla porot ovat pääsääntöisesti lyhyen aikaa eikä niitä yleensä ole tarpeen ruokkia joko lainkaan tai vähäistä suuremmin.

Paliskuntien lausunnot ja kannanotot ympäristönsuojelumääräysluonnokseen liittyen tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävinä. Tarvittaessa paliskuntien kanssa on syytä neuvotella. Paliskuntia tulee tiedottaa ympäristönsuojelumääräysten hyväksymisestä ja voimaantulosta.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Hanna Nurmi
Toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Vilma Sanaksenaho, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi